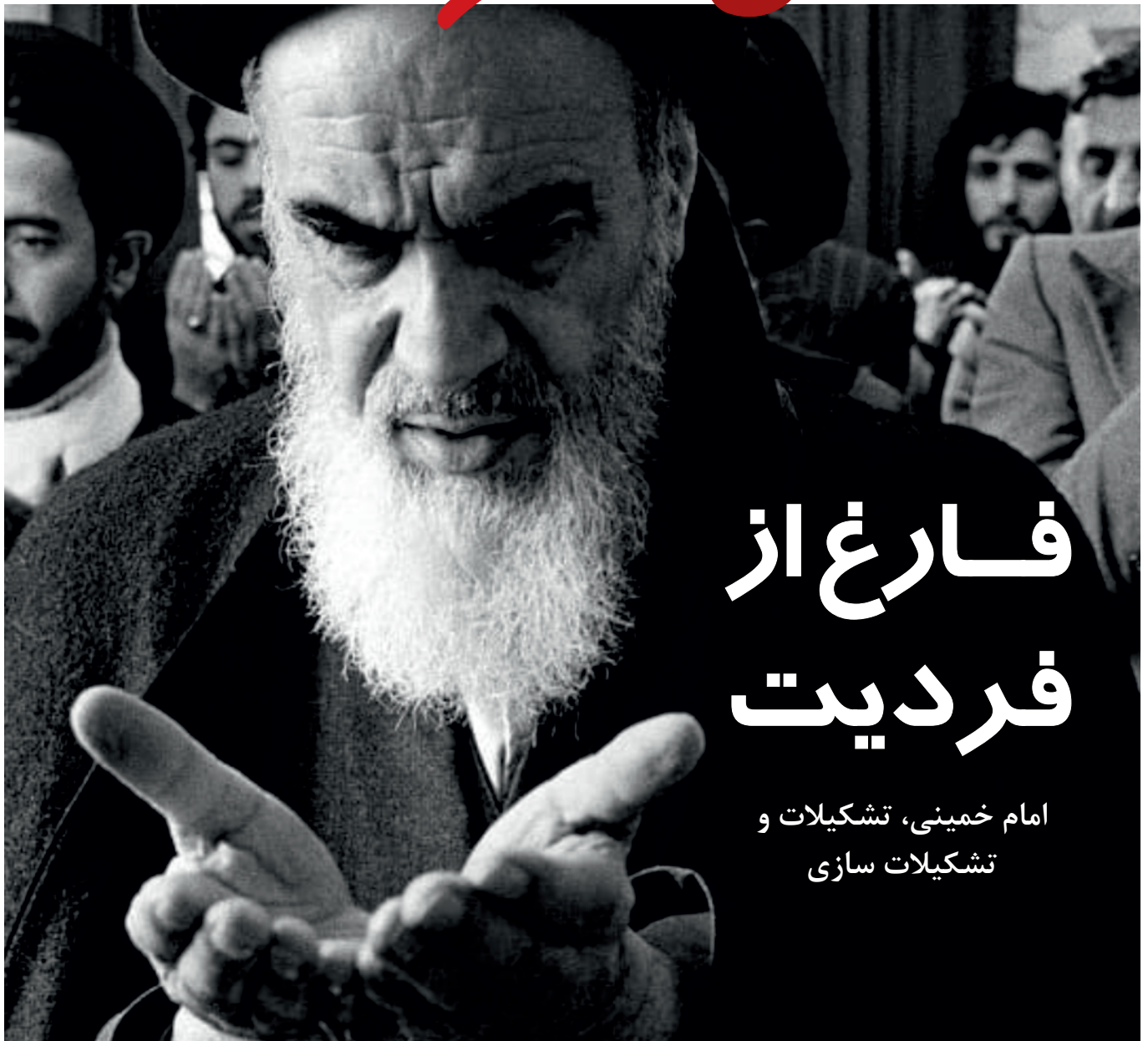

فارغ از فردیت

امام خمینی، تشکیلات و
تشکیلات سازی

اختاپوس

بررسی مافیای خودرو در ایران با نگاهی
به مستند اختاپوس

سهام عدالت؛ سهامیه ای عادلانه؟

انتقادهایی در خصوص نحوه واگذاری سهام

دوباره از اول

پرونده هسته ای ایران پس از هفده
سال به نقطه سرآغاز بازگشت

سرمقاله

دوباره از اول

پرونده هسته ای ایران پس از هفده سال به نقطه سر آغاز بازگشت

مرضیه انبری

دهه زمان برای ترمیم قلب هسته ای پر شده از سیمان لازم باشد. اما ایران طفل نوپای این جنگل نیست بلکه اینبار نه راه جدید بلکه دوباره راهی را طی خواهد کرد که شهیدان هسته ای یکبار طی کردند و تجربه ای موفقیت آمیز را به یادگار گذاشتند و معامله های بعدی که متکی بر ۷ سال خسارت محض مذاکره است نه معامله ی لبخند بلکه معامله ی وحشت است. ۱۷ سال مفتوح بودن پرونده ی هسته ای ایران ثابت کرد طرف غربی جز وقتی که وحشت و هزینه به او تحمیل نشود پیشنهاد در خور شان ایرانیان ندارد. پالس های داخلی که نماینده ی ضعف یا قدرت باشند تعیین کننده ی ستانده ی مذاکرات هستند، ناآرامی های سال ۱۳۸۸ در ایران، تحریم های بی سابقه ۱۳۸۹ را به ارمان آورد، شرطی شدن مردم در انتخابات های ۹۲ و ۹۶ و شعار جنگ جنگ برجام و پاره کردن برجام توسط آمریکا را پدید آورد، و اما اگر بنا بود وحشت تحمیل کنیم مثل وحشتی که با دستان شهید شهریاری و غنی سازی ۲۰ درصد بر غربی ها تحمیل شد و آن ها را برای مذاکره ملتهب ساخت و اثبات تاریخی مدعی می توانیم بود، آن هم توسط کسانی که زبان انقلاب اسلامی را بلد بودند نه زبان جنگل خود ساخته ی آمریکا و اروپا و جز به دادن سهم حقیرانه ی معین به ایران راضی به دیدن چیز دیگر از جمله احقاق حق ما ایرانیان نیستند.

تا سال ۲۰۰۳ به گوش می رسید. البته که ما را امیدی به توافقات منقش به امضای اروپا و آمریکا نیست اما این آتیه ی غیر قابل تغییر دولت هایی است که امیدوار به مذاکره و نتیجه گرفتن بوده اند چه دولت اصلاحات و چه دولت تدبیر امید. و بوقچی های تبلیغاتی آنان آمال ملت ایران را از پیشرفت علمی و اقتصادی به داشتن پرواز مستقیم به آمریکا تقلیل دادند و به تیتروژن نامه های زرد خود کردند. و غم انگیز اینکه پس از ۷ سال رو برگرداندن از شرکای استراتژیک آسیایی مثل روسیه و چین اینبار نیز فقط این دو کشور رای مخالف به قطعنامه مذکور دادند و همسایگان نیز رای ممتنع! و این نتیجه ی غیر قابل انکار سیاست های مضحکانه ی دولت تدبیر و امید در راه کردن دیپلماسی فعال با کشور های همسایه و کشور های کوچک دارای حق رای بود. بازهم پرونده ی هسته ای ایران پس از ۱۷ سال به نقطه ی آغاز بازگشت. آژانس بین المللی انرژی اتمی بر اساس اطلاعات سری! خواستار دسترسی های فزاینده ی پروتکل الحاقی شده است و بازهم حقوق هسته ای ایران زیر پای صاحبان زرادخانه های سلاح های اتمی لگدمال شده است. اما زمانه تغییر کرده است ... صنایع هسته ای ایران آسیب دید، آن هم آسیب هایی که سال ها شاید یک

از نظر دیپلماسی ژوئن سال ۲۰۲۰ تفاوت فاحشی با ژوئن سال ۲۰۰۳ برای ما ایرانی ها ندارد. هر دو تاریخ کذایی ترکیب تیم مذاکره کننده ی ایران آمیخته ای از کارگزاران، معتدلان و اصلاح طلبان یعنی حسن روحانی و تیم همیشگی او بود و هر دو تیم درهای تاسیسات هسته ای ایران را به روی بازرسان آژانس بین المللی انرژی هسته ای تا انتها باز کردند و چه در زمان البرادعی و چه در زمان حال آژانس فقط تردیدی بر تردید های طرف غربی افزوده کرد و قطعنامه ای به قطعنامه ها اضافه. ۳۰ خرداد ۱۳۹۹ دوباره قطعنامه علیه ایران صادر شد و تحریم ها مجدداً برای زمان طولانی تمدید شد، برگ موهوم و کذایی که اینبار دست پخت طرف اروپایی یعنی آلمان، فرانسه و انگلیس بود، با همراهی آژانس. یعنی دقیقاً همان افرادی که بعد از دبه های ریز و درشت آمریکا تمام توان دولت معطوف به جلب نظر ایشان برای حل مسئله بود. یعنی همان کمیسیونی که در بند ۳۶ برجام برای زمان نقض عهد و شکایت ایران نزد آن ها پیش بینی شده بود تا حق ایران را به او بدهند! یعنی همان مکانیسم ماشه ای که ایران را نشانده رفت که به امضای یک ایرانی رسید! حال در زمانی که باید خود را از فروش نفت آزاد کنیم و توجه بیشتری را معطوف به صادرات صنایع دفاعی داشته باشیم زمزمه های ادامه ی تحریم های تسلیحاتی

سهام عدالت سهمیه ای عادلانه؟

انتقادهایی در خصوص نحوه واگذاری سهام

مآده شیخ محبوبی

اغلب دولتی هستند و ممکن است در اثر تصمیمات دولت دچار زیان های شدید شوند یا به طور کل ورشکست شوند همانطور که در گذشته بسیاری از شرکت ها با مدیریت دولتی دچار ضرر شده اند به نظر کارشناسان اقتصادی هدف دولت ایران از آزادسازی این سهام درگیر کردن مردم در بورس و در نتیجه رونق آن در شرایط بد اقتصادی آن است.

در سال ۱۳۸۴ و در پی تفسیر جدید رهبری سیاست های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی ابلاغ شد. اکنون با گذشت چندین سال ابهاماتی در خصوص این طرح به چشم میخورد که شایسته توجه است. اول آنکه منتقدان طرح برخی واگذاری ها را بی ارتباط با خصوصی سازی می دانند، چراکه تغییری در مدیریت دولتی این بنگاه ها ایجاد نمی کند و تنها مالکیت بنگاه ها را به شیوه نامعلومی عمومی خواهد کرد. دوم آن که این طرح بعضا در اجرا، ارزش گذاری سهام و تعیین

سود، با ابهاماتی محاسباتی همراه

است و از شفافیت لازم برخوردار

نیست.

از طرفی نحوه عملکرد شرکت

های سرمایه گذاری استانی سهام

عدالت یا همان تعاونی های

استانی سهام عدالت که در هر

استان تشکیل شده و این سهام را

مدیریت میکند، عملکردی

نامعلوم و متفاوت از یکدیگر دارند.

دیگر انتقاد وارد بر این طرح، کم و

زیاد شدن افراد مشمول واگذاری

سهام عدالت است، چه مشمولانی

که متوفی شده و چه نوزادانی که

به دنیا آمده اند و تکلیف آنها با

طرح معلوم نیست و چه افرادی

که با تغییر وضعیت شغلی و

درآمدیشان مشمول طرح می

شوند و برنامه ای برای آنها پیش

بینی نشده است.

شود. این سهام توانست با افزایش نقدینگی و همچنین کاهش پس انداز، انگیزه برای سرمایه گذاری را افزایش دهد و با افزایش انگیزه ی سرمایه گذاری توانست فشار تورم را کاهش دهد. طبق آمار این سهام حدود ۳۰۰ هزار میلیارد تومان نقدینگی وارد بازار کرده است که بر اساس آن میتوان ادعا کرد حبابی بودن بازار سرمایه از بین خواهد رفت. اما نکاتی نیز درباره نحوه تخصیص سهام وجود دارد که باعث شده کمی از ترازوی عدالت خارج شود. بر خلاف عرف بورس در سراسر دنیا در این نوع سهام مشخص نیست که مردم دقیقا در کدام شرکت سهام دارند و دولت فقط به گفتن اینکه ۲۶ شرکت در این نوع بورس هستند و مردم در آنها سهام دارند اکتفا میکند و این نوعی ابهام و تا حدودی یک نوع بی عدالتی است به این دلیل که ممکن است یک شرکت در طول سال ضرر بدهد و شرکتی دیگر سود داشته باشد و در میان عموم مردمی که سهام دارند این خود یک بی عدالتی است. از طرفی دیگر هم این شرکت ها

سهام عدالت؛ طرحی که در دولت سازندگی با عنوان مالکیت فراگیر در سال ۱۳۷۰ مطرح شد اما مسکوت ماند و انجام نشد. این طرح باری دیگر در دولت مهر ورزی مطرح شد و در سال ۱۳۸۵ انجام شد. در واقع سهام عدالت یارانه ای بود که در دولت نهم از طریق شرکت های تعاونی عدالت استانی به مشمولین واگذار شد. دولت هدف از عرضه ی سهام عدالت را گسترش سهم بخش تعاون در اقتصاد ایران اعلام کرد. در مرحله ی اول سهام عدالت به برخی از افراد تحت پوشش کمیته امداد، سازمان بهزیستی و رزمندگان بیکار و فاقد شغل تعلق گرفت و برگه هایی تحت عنوان سهام عدالت به مشمولین اعطا شد که ارزش هر برگ از این سهام معادل ۵۰۰ هزار تومان بود که بعدا به ۱ میلیون تومان افزایش یافت.

فعالین بازار سرمایه هدف دولت از اجرای این طرح را پیاده سازی عدالت اجتماعی، کوچک سازی دولت، پررنگ کردن نقش نظارتی دولت به جای بنگاهداری،

افزایش ثروت خانوارهای ایرانی،

متعادل کردن ثروت در کشور و

ایجاد فرهنگ سهامداری بین

مردم عنوان می کنند و آن را

اتفاقی میمون برای مردم بهویژه

اقتدار آسپید و فرصتی طلایی

برای اقتصاد کشور می دانند.

در واقع سهام عدالت، حجم

نقدینگی بالایی را وارد بازار

سرمایه میکند که اگر این حجم

پول در کارگاه های صنعتی و

بازرگانی به درستی به کار گرفته

شود، به اقتصاد کشور کمک

شایانی خواهد کرد. همچنین

سهام عدالت باعث رونق بازار

بورس نیز شده است و تاثیر آن

این است که بازار بورس و اوراق

بهادار سرمایه ی زیادی را جذب

کند. دولت سعی در کاهش حجم

پول در جامعه و انتقال آن به بازار

سرمایه را داشته تا بتواند با

افزایش سرمایه گذاری و کاهش

پس انداز، باعث رونق در اقتصاد

اختاپوس

بررسی مافیای خودرو در ایران با نگاهی به مستند اختاپوس

معصومه کرمی

تابه حال به این فکر کرده اید که چرا صنعت خودرو سازی پس از گذشت سی سال نمیتواند بیش از ۷ مدل خودرو تولید یا به عبارتی مونتاژ کند؟ شاید اولین پاسخی که به ذهنتان می رسد تحریم های ایران باشد، که شاید بتوان گفت یکی از بهانه های غیر قابل قبول رؤسای شرکت های خودرو سازی همین است. اما چطور میشود که صنعت موشکی با وجود شدیدترین تحریم ها تاکنون بیش از ۶۰ نوع موشک تولید میکند، آن هم موشکی که تمام قطعاتش تولید داخل هستند! ماجرای مافیا و صنعت خودرو سازی از زمانی شروع میشود که تمام کشور مشغول دفاع از تمامیت ارضی خود بودند. جنگ فرصتی بود برای انحصار سازی به اسم خصوصی سازی، برای بهبود وضعیت اقتصادی کشور. یک سال بعد شروع جنگ بین ایران و عراق دوجوان ۲۵ ساله با ۴ میلیارد تومان وارد کشور میشوند و شرکتی به عنوان قطعه سازی، با نام کروز را تاسیس میکنند. در آن زمان کروز یک شرکت قطعه سازی بود که در رقابت با مابقی شرکت های قطعه ساز در حال فعالیت بود، اما گویا سودی که از قطعه سازی نصیب رؤسای کروز میشد، برای آنها کافی نبود. کروزی ها به فکر ورود به هئیت مدیره شرکت های خودرو سازی بودند تا بتوانند صنعت خودرو سازی را در انحصار خود نگه دارند. پس شروع کردند به خریدن سهام شرکت های خودرو سازی از طریق بورس و تاجایی پیش رفتند که از اوایل سال ۷۹ که سهام ایران خودرو به به بازار بورس عرضه شد، تا سال ۸۸ کروز صاحب سه و نیم درصد از سهام ایران خودرو به ارزش ۳۱ میلیارد تومان شد. کروز برای رسیدن به هدفش، یعنی وارد شدن به هئیت مدیره ایران خودرو احتیاج به سهام بیشتری داشت، به همین منظور شرکتی سوری به نام تدبیر سرمایه آزاد را تاسیس کرد. هئیت مدیره این شرکت یعنی محمد علیپور و دخترش سروناز علیپور به همراه حمید کشاورز و همسرش فرزانه علمیه و دوفرنزدشان، آرزو و پدram کشاورز بودند. کروز تا سال ۹۰ پوسيله این شرکت صاحب ۱۴ درصد از سهام ایران خودرو به ارزش ۲۴۲ میلیارد تومان شد. با اینکه کروز یکی از سهام داران اصلی و بزرگ ایران خودرو به شمار میرفت اما باز هم برای ورود به هئیت مدیره این شرکت مانع دیگری بر سر راه خود داشت. شورای رقابت یکی از موانع اصلی بر سر راه کروز بود. طبق قانونی که شورای رقابت تصویب کرده بود شرکت کروز به دلیل اینکه رابطه مستقیم با شرکت ایران خودرو داشت مجاز به داشتن عضو در هیات مدیره این شرکت نداشت و سازمان بورس موظف است تا تخلفات صورت گرفته را به شورای رقابت

گزارش کند و دستور اصلاح را به سهامداران ابلاغ کند. آبان ماه سال ۹۰ نامه ای از سمت دکتر پژویان، مدیر شورای رقابت، به رئیس سازمان بورس میرسد مبنی بر اینکه حق عضویت در هیات مدیره ایران خودرو از کروز سلب میشود. صرف نظر از آسیبی که از این نامه به کروز رسید، رؤسای کروز دریافتند که قبل از ورود به هئیت مدیره ایران خودرو، باید نماینده ای در شورای رقابت داشته باشند تا در راس تصمیم گیری ها حضور داشته باشند تا زود تر از دیگر رقبای خود از استراتژی شورا باخبر شوند و راه را برای فعالیت دیگر رقبای خود سد کنند.

کمی بعد از نامه دکتر پژویان به رئیس سازمان بورس، صنعت خودرو ایران به طور مستقیم توسط آمریکا تحریم میشود. کمی بعد از تحریم آمریکا قیمت خودرو های تولیدی ایران خودرو ۳۵ درصد افزایش پیدا میکند.

بعد از پیگیری علت افزایش قیمت خودرو توسط نمایندگان مجلس، روشن میشود که این افزایش قیمت به علت نرسیدن قطعه ی ECU ماشین بود که واردات آن در انحصار کروز است. نفوذ و قدرت کروز در این صنعت به حدی زیاد است که مانع از خریدن این قطعه از تولید کنندگان داخلی میشود.

در اسفند ماه سال ۹۲ گزارشی توسط علی علیلو، مبنی بر تحقیق و تفحص عملکرد صنایع خودرو سازی کشور در مجلس ارائه شد. مطابق آن گزارش، شرکت کروز برخلاف قانون در هئیت مدیره شرکت ایران خودرو دارای نماینده است. حمید رضا منجی به عنوان اولین نماینده کروز، در اسفند سال ۹۰ در هئیت مدیره این شرکت حضور داشت. مخالفت با حضور نماینده شرکت های زیر مجموعه در هئیت مدیره شرکت های خودرو ساز به دلیل متمرکز نشدن درخواست صنایع بر یک شرکت است. در سال ۹۱ کروز طبق یک مصوبه تولید و واردات ۱۵ قطعه را در انحصار خود درآورد. این قدرت کروز تاجایی پیش رفت که از مدیر عامل این شرکت میخواستند تا قائم مقام و سایر مسئولین را با هماهنگی آنها انتخاب کند. تمام پرونده های مربوط به صنایع خودرو سازی و انحصار سازی شرکت کروز که همراه با مدارک مستند به قوه قضائیه ارجاع داده شد. لازم به ذکر است مطابق قانون، قوه قضائیه موظف است تا ظرف عمامه درخواست های تحقیق و تفحص دریافت شده از مجلس را بررسی و نتیجه آن را به مجلس ارائه کند. نتیجه تحقیقات قوه قضائیه بعد از سه سال به مجلس دهم در یک نامه با این عنوان که «هیچ تخلفی یافت نشد» ارائه شد. با اتفاقات اخیر و محاکمه اکبر طبری

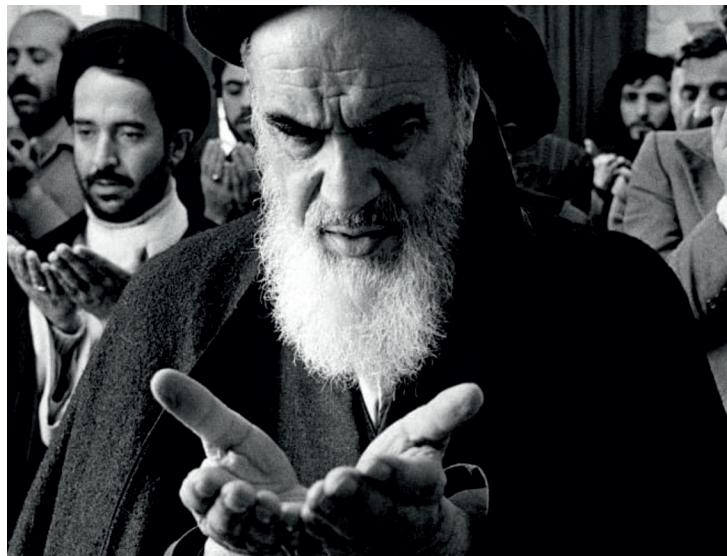
تعجب برانگیز نیست که پیگیری پرونده های مربوط به فساد، در قوه قضائیه نتیجه ی مورد رضایتی دربر نداشته باشند. شرکت بهمن که سومین قطب خودرو سازی در کشور به شمار می آمد تا سال ۹۵ با قدرت و البته رضایت عمومی مردم فعالیت داشت، تا اینکه شرکت کروز در راستای هدف انحصاری کردن صنایع خودرو سازی کشور در پوشش شرکتی به نام ویسمن موتور که مدیران اولیه آن از طرف سه شرکت کروز یعنی تدبیر سرمایه آزاد، توسعه صنایع وینارت و پیشرو صنعت ویسمن بودند، گروه بهمن را به ازای طلبی که از سازمان خصوصی سازی داشت، به تملیک خود درآورد. قطعا کروز به تنهایی نمیتوانست صنایع خودرو سازی را در انحصار خود نگه دارد فلذا از همان ابتدای تأسیس شرکت از حمایت وزیر مربوط به صنایع سنگین برخوردار بودند. سال ۹۶ دست همزمان با شکل گیری مهندسی کنترل صنایع مربوط به خودرو توسط این شرکت بهزاد نبوی وزیر وقت صنایع سنگین بود. اما مافیای خودرو تنها منحصر به کروز و محمدعلیپور و حمید کشاورز نمیشود. رضا ویسه، احمد قلعه بانی و رمضانعلی پورمجبیب که شرکتی به نام ساپکو را تاسیس کردند. احمد قلعه بانی در آن زمان مدیر عامل شرکت سایپا و با حفظ سمت در ۱۳ مجموعه دیگر اعم از دولتی و غیر دولتی حضور داشت. رضا ویسه در آن سال ها به طور همزمان رئیس جهاد سازندگی کرج و مدیر عامل ایران خودرو بود. ویسه، قلعه بانی و پور مجیب مستقیما یک صندلی از پنج صندلی هئیت مدیره ایران خودرو را در انحصار خود داشتند و مستقیما بر تصمیم گیری های این شرکت تاثیر گذار بودند. در واقع این ساپکو بود که تصمیم میگرفت که ایران خودرو چه قطعه از کدام سازنده و باچه قیمتی خریداری کند. رضا ویسه در سال ۹۲ با شروع کار دولت حسن روحانی معاون نفر دوم دولت یعنی اسحاق جهانگیری شد. در همان سال ها کروز ضربه سختی به بدنه صنایع خودرو سازی وارد کرد و هیچ یک از انتقادات و شکایات علیه کروز و عملکرد آن به جایی نرسید. انتظار عمومی بر این بود که حداقل دولت بتواند جلوی این شخصی سازی به اسم خصوصی سازی را بگیرد، اما درست همان زمان خبر بازدید اسحاق جهانگیری از شرکت کروز تیر یک اخبار شد. در واقع باید گفت که مافیای خودرو صرفا منحصر به صنایع خودرو سازی نمیشود، آنها حتی برای عزل و نصب وزرای صنعت، معدن و تجارت هم تصمیم گیری میکنند.

در نهایت، می توان مهمترین نکته در بررسی پرونده مافیای خودرو را در این دانست که هیچ یک از افراد نامبرده بدون حمایت مستقیم وزرای وقت صمت و البته دولت ها نمی توانستند اینگونه در صنعت خودرو سازی کشور ریشه بدوانند و حتی بر تصمیم گیری های دولتی نیز تاثیر گذار باشند.

فارغ از فردیت

امام خمینی، تشکیلات و تشکیلات سازی

مرضیه انبری

نمی توان انکار کرد از جمله آفاتی که همواره گریبان گیر ما ایرانیان بوده است نگاه فردگرا در امور مختلف است به نحوی که از دیرباز نیز ایرانیان در ورزش های انفرادی مثل کشتی نسبت به سایر ورزش های تیم محور علاقه ی بیشتری نشان داده اند. البته شاید منصفانه نباشد روحیه ی پیشینیان را به افراد حال حاضر تعمیم داد اما به هر جهت ما در امور مختلف تمام توجه خود را نسبت به افراد متمرکز کرده ایم. که در مقام تمثیل می توان به انبوه کتبی که در زمینه ی دفاع مقدس به انتشار می رسند اشاره کرد، کتبی که عموماً راوی زندگی یکی از قهرمانان دفاع مقدس هستند نه راوی جنگی که از آن

فکری ایشان که در هر لحظه لزوم کار تشکیلات را فریاد میزد به یادگار ماند. چه در دوران مرجعیت دینی که به هر بهانه ای اسباب آشنایی متقابل مومنینی که از ایشان تقلید می کردند را فراهم می ساختند مثلاً برای جمع آوری خمس. چه در دوران تبعید که با شبکه ای از افراد ارتباط خود را با ایران قطع نکردند و چه در دوران رهبری که حاکمیت قانون بر افراد را یگانه راهبرد خود عنوان کردند. سرگذشت روشنی به این نحو در حالی مقابل ما است که علاقه ی نسل جوان به کار انفرادی در دانشگاه ها دیده می شود و بعضاً اشخاص ایده های خوب خود را قربانی کار تکی می کنند یعنی فرد میخواهد یک نفره کار را به انجام برساند و نهایتاً نتیجه ی مطلوبی انتظار وی را نمی کشد.

و این افراد نسبت به تشکل های دانشجویی با سوظن رفتار می کنند. یا به خاطر فضای موجود انجام اصلاحات لازم را غیر ممکن می دانند در حالی که شرایط پیش رو ابداً پیچیده تر از شرایط آغاز مبارزه توسط امام نیست و فرد فرد ما صلاحیتی بالاتر از امام که ذوب در کار تشکیلاتی و تبعیت از قانون و اسلام بود نداریم. و لازم است در سرگذشت اسوه های کار تشکیلاتی همچون شهید بهشتی و رهبرانقلاب توجه و تعمق بیشتری داشته باشیم. میزان ارتباط این اشخاص با قشرهای مختلف مردم، صبر و تحمل در همکاری با سلاقی مختلف، روشنگری و قیام توأمان و مطالعه در احوال شکست خوردگان و پیروز شدگانی که قبل از آن ها این

راه را طی کرده اند. نمیتوان انکار کرد که امام ما یک به یک قهرمانانی که ما می شناسیم را نمی شناخت و چه بسا برخی از ایشان پس از خرداد ۱۳۶۸ به دنیا آمدند. اما همه ی ما امثال محسن حججی، مصطفی احمدی روشن و دیگران را شاگرد مکتب امام و در عرش الهی همنشین ایشان می دانیم. و این یادآور رسالتی است که امام بزرگوار ما آن را به انجام رساند یعنی ساخت سیستمی که در حیات و ممات معمار این سیستم هر که خواست از طریق آن رستگار شود حتی اگر در جرگه ی خمینی ندیده ها باشد

شاهنشاهی در ماه محرم که توجه مردم نسبت به منابر و وعاظ دوبرابر می شود اشاره ای بر این دیدگاه باشد. و نکته دیگری که رهبرانقلاب نیز بارها در مباحث تشکیلاتی خود به آن اشاره کرده اند بسنده نکردن امام به جایگزینی افراد و حفظ هدف اولیه بود. به این معنا که ممکن بود در نهایت خانواده ی سلطنتی و سیاستمداران در قدرت کناره گیری کنند و گروهی از متدینین که امام نیز به آنان راضی تر بود تا به پهلوی ها، سرکار بیابند اما باز اسلام نبود که حکومت می کرد بلکه مسلمین بودند با برداشت های شخصی و وسوسه های فکری و سلاقی مختلف. باز همه چیز بسته به آن چند نفر می شد اما امام هیچگاه هدف اولیه ی را فراموش نکردند تا به سرنوشت مشروطه خواهان دچار شوند. هدف اولیه ی امام ایجاد حکومت اسلامی به مرکزیت ولی فقیه و عاری از تقیه و کج شدن به سمت اردوگاه های بلوک شرق و بلوک غرب بود که نهایتاً نیز به آن هدف اولیه نائل شدند. هرچند که عمر ایشان در دوران تشکیل نظام اسلامی متوقف شد و به دیدن دولت اسلامی و کارگزاران یکپارچه ایمان و عمل نینجامید اما اولاً آن چه مهم است قدمی است که هر کسی به سهم خود و در عصر خود به سمت پایان دنیای طاغوت که آغاز حکومت مستضعفین است برداشته است، شاید قدم یکی با سعادت دنیایی مواجه شد و قدم دیگری او را به قتلگاه برد در هر حال این راه یک قدم بیش از پیش طی می شود و دوما منظومه ی

عبور کردیم و کم و کیف نصرتی که به دست آوردیم. در یک سال گذشته نیز با شهادت سردار سپهبد حاج قاسم سلیمانی و نگرانی که مردم از امور مربوط به منطقه پس از ایشان داشتند نیز این فردگرایی بازهم قابل رویت بود و البته که با مشاهده ی کاردانی جانشین ایشان این نگرانی رفع شد.

اما به مناسبت خرداد ماه و سالگرد ارتحال امام خمینی (ره) میخواهیم نظری بر روحیه ی تشکیلاتی ایشان طی سال های مبارزه و پس از آن داشته باشیم. دهه ی چهل شمسی مقتضیات خاص خود را داشت، اشغال گری رژیم صهیونیستی و حمایت رژیم پهلوی از مشروعیت این رژیم، بسط و گسترش سیستم اطلاعاتی ساواک در کشور، سرخوردگی نیروهای روشنگر مذهبی پس از شکست های دهه های پیشین مثل نهضت مشروطیت و انحراف جنبش ملی شدن صنعت نفت ایران، از بین رفتن فداییان اسلام و ...

جمع این عوامل هرگونه انگیزه و نشاطی را برای قیام از بین می برد. نیروهای ملی مذهبی نیز به ایجاد اصلاحات در حکومت مستقر بسنده کرده بودند، حزب توده نیز به جهت دیدگاه های الحادی جایگاهی در میان توده ی مردم نداشت. در این میان پشتوانه ی امام برای نیل به پیروزی جز مردم عادی کس دیگری از خواص را در بر نمی گرفت و شاید آغاز نطق طوفانی امام برضد حکومت

یک دهه فیلترینگ

نگاهی به سیاست های فیلترینگ در ایران و سایر کشورها

پریسا تیموری

از سال ۱۳۷۱ که پای اینترنت به ایران باز شد تا اکنون، موضوع فیلترینگ و اعمال محدودیت همواره مورد بحث و جدل بوده است. در ادبیات حقوقی فیلترینگ یک مقوله از جنس پیشگیری وضعی از جرم که فرصت و ابزار ارتکاب جرم را از افراد سلب می کند تلقی می شود. اصل و مبنای فیلترینگ تقریباً در تمام کشورهای جهان وجود دارد اما اختلاف و تفاوت کشورها در کمیت و کیفیت محتوا نیست که پالایش می شود و شیوه و فرآیند آن است. در حقیقت بر اساس ارزش های بنیادین و مبنای سیاست های یک کشور، فیلترینگ صورت می گیرد. گسترده ترین فیلترینگ تارنماهای اینترنتی دنیا مربوط به کشورهای کره شمالی، چین و عربستان است که تنها بخش کوچکی از تارنماهای خود را برای دسترسی مردم فعال کرده اند.

در سال ۱۳۸۸ یعنی ۱۷ سال پس از ورود اینترنت، قانون جرایم رایانه ای توسط مجلس شورای اسلامی به تصویب رسید و به دنبال آن کار گروهی تحت عنوان کار گروه تعیین مصادیق مجرمانه زیر نظر دادستان کل کشور تشکیل شد. این کار گروه بر اساس ماده ۲۲ قانون جرایم رایانه ای تشکیل و مسئولیت نظارت بر فضای مجازی و پالایش تارنماهای حاوی محتوای مجرمانه و رسیدگی به شکایات مردمی را به عهده دارد.

زمانی که یک سایت یا اپلیکیشن فیلتر می شود، عامه ی مردم مسئولیت آن را با وزارت ارتباطات میدانند، اما در اصل کار گروه تعیین مصادیق مجرمانه، برای این موضوع تصمیم گیری میکند که وزیر ارتباطات نیز تنها عضوی از این کار گروه محسوب می شود. بنابراین رفع فیلتر شبکه های اجتماعی فیسبوک و توئیتر یا تصمیم برای فیلتر شدن یا نشدن تلگرام و دیگر پیامرسان ها و وبسایت ها، از صافی این کار گروه میگذرد. فیلترینگ قطعا دستاوردهایی برای کشورهایی که صاحب پلتفرم شبکه های اجتماعی نیستند به دنبال دارد اما این دستاوردها به هزینه هایی همراه است.

گاهی اوقات سیاستگذاران کلان کشورها، بنا به ضرورتی تصمیم میگیرند شبکه ای را فیلتر کنند اما اگر فیلترینگ

برای مدت طولانی ادامه پیدا کند، نیاز است که قانون گذار از هزینه آن با خبر باشد و یقین بداند حاضر است به ازای این هزینه ها، دستاورد مورد نظرش را به دست بیاورد. در ایران، با فیلتر شدن تلگرام، موج عظیمی از کاربران که تا پیش از این گوشی هایشان رنگ فیلتر شکن به خود ندیده بود، برای استفاده از تلگرام دست به دامن ابزارهای مختلف برای دور زدن فیلتر شدند در حالی که پیش از این هم بسیاری از وبسایت ها و شبکه های اجتماعی به دلیل فیلترینگ از دسترس کاربران خارج بودند، هرچند بسیاری از افراد هم در این سال ها با فیلتر شکن به شبکه هایی مانند فیسبوک و توئیتر دسترسی داشتند، اما شاید هیچ یک از این وبسایت ها و ابزارهای فیلتر شکن به اندازه های که تلگرام در میان مردم همه گیر شده، رواج نیافته بود. در حقیقت فیلترینگ تلگرام نه تنها باعث کاهش استفاده از آن نشد بلکه با عادی سازی منجر به استفاده از فیلتر شکن و دسترسی اکثر مخاطبان، مخصوصاً رده ی سنی نوجوان به اطلاعات و محتوای آزاد و نامحدود و اقبال مردم به سمت برنامه هایی که تا پیش از آن فیلتر بودند شد. اما مسئله اینجاست که آیا استفاده از فیلتر شکن فارغ از حکم شرعی آن جرم محسوب می شود؟

وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات می گوید کسانی که فیلتر شکن میفروشند، هیچ اتفاقی برای آنها پیش نمیآید چون طبق قانون فروش فیلتر شکن جرم نیست. در این میان، برخی از مسئولان معتقدند استفاده از فیلتر شکن عنوان جزایی داشته و قابل تعقیب و پیگیری است، اما برخی حقوقدانان که با مسائل حقوقی و در این مورد، قانون جرایم رایانه ای آشنایی دارند، معتقدند نص صریحی مبنی بر اینکه استفاده از فیلتر شکن و ورود به شبکه های اجتماعی فیلتر شده مجازات دارد، وجود ندارد و در هیچ یک از قوانین، موضوع ورود به سایت ها یا عضویت در آنها جرم تلقی نشده و برای آن مجازاتی پیش بینی نشده است. با وجود این مسائل برخی این فرضیه را مطرح میکنند که دولت با فیلتر برنامه هایی که اکثر مردم از آن ها استفاده میکنند مانند تلگرام در حال درآمد زاییست زیرا حجم

اینترنت مصرفی سه برابر شده و اپراتور ها، بسته های اینترنتی بیش تری به فروش می رسانند. در کنار فیلترینگ و شیوه های اجرایی آن، حضور مسئولان نظام، از وزیر تا نمایندگان مجلس، در شبکه هایی مانند توئیتر و تلگرام و سایر برنامه هایی که برای مردم فیلتر است، سوال برانگیز شده است. هرچند وزیر ارتباطات، بارها به این موضوع این چنین پاسخ داده که برای ورود به توئیتر از فیلتر شکن استفاده نمی کند و دارای اینترنت بدون پالایش است، اما این موضوع تفاوتی در اصل قضیه ایجاد نمی کند. علاوه بر حضور مسئولان در شبکه ای که فیلتر است، نشان دادن پیام های مردم در توئیتر از صدا و سیما در عین فیلتر بودن، جز مشروعیت بخشیدن به استفاده از فیلتر شکن و دور زدن فیلترینگ چه پیامی مخابره می کند؟!

به اذعان وزیر ارتباطات، «فعالیت توئیتر در ایران ممنوع است، چون قانونگذار میتواند حکم بدهد که فعالیت شرکت خارجی در ایران ممنوع شود، اما فعالیت ایرانیان در توئیتر ممنوع نیست چون هیچ قاضی و هیچ دستگاهی نمیتواند حکم عمومی بدهد مگر اینکه مصوبه مجلس شورای اسلامی باشد. در نهایت فارغ از اینکه عضویت در شبکه های اجتماعی و پیام رسان های فیلتر شده چه حکمی دارد، کسانی که از فیلتر شکن استفاده میکنند تا چه اندازه مجرم هستند و فروش فیلتر شکن ها جرم محسوب میشود یا خیر. در حال حاضر در شرایطی قرار داریم که تصمیمی توسط مسئولان در کار گروه تعیین مصادیق محتوای مجرمانه و یا مقامات قضایی گرفته میشود در فضای مجازی نادیده گرفته می شود.»

در حقیقت اصل فیلترینگ غیر قابل حذف است. چنان چه در همه کشورها اعمال شده و در حقوق بین الملل نیز گنجانده شده است. اما نقدهای بسیاری بر سیاست های فیلترینگ در کشور وارد بوده که نیازمند اصلاح است. بلاشک اگر فیلترینگ تبدیل به یک سیاست دم دستی شود؛ ظرفیتی به اسم فیلتر کردن محتوای مخرب از بین خواهد رفت. مانند وضعیتی که اکنون در مورد برنامه هایی نظیر تلگرام و توئیتر در کشور ما حاکم است.

انجمن اسلامی دانشگاه الزهرا (س) در صفحات مجازی:

@anjomanalzahra

@anjoman_eshlami_alzahra

شماره تماس: ۰۲۱۸۸۰۴۸۰۲۶

۰۹۲۰۳۵۴۶۸۹۱

صاحب امتیاز: انجمن اسلامی دانشجویان دانشگاه الزهرا (س)

مدیر مسئول: بهار سعیدی

سر دبیر: مرضیه انبری

همکاران این شماره: مانده شیخ محبوبی، معصومه کرمی، پریسا تیموری، مرضیه انبری

صفحه آرا: بهار سعیدی

